

M i ð f j ö r ö u r .

Jörð í Skeggjastaðahrepp næst austan við Miðfjarðarnes og Miðfjarðarnessel, uppl. um örnefni sem fyrrskrá Þórarins, en svo fóru þeir yfir það bændurnir í Miðfirði og bæði juku það og lagfærðu.

Bærinn Miðfjörður stendur fyrir botni Miðfjarðar (1) skammt austan við ósinn á Miðfjarðará (2). Land jarðarinnar er víðáttumikið, nær frá Miðfjarðará austur að Hölkna (3), frá fjöru til fjalla; nyrsti hluti þessa svæðis eða norðan við þjóðveginn er nefnt Miðfjarðartunga (4). Þá byrjum við austur við ósinn á Hölkna; þar er fyrst sker, sem heitir Ósbaka (5); þetta er flúð, sem ekki fjarar í, er alltaf lón á milli lands og hennar. Þá taka viðstrax frá ósnum bakkar, sem heita Löngufjörubakkar (6). Á Löngufjörubökkunum er tangi, sem skagar lengst í norður, og heitir hann Borgartangi (7). Og nyrst á Löngufjörubökkum var Borg (8), nú fallin fyrir löngu. Og nyrsti hluti Löngufjöru (9) er Borgarfjara (10).

Þá kemur lækur, er rennur hér vestan þessa í sjó og heitir Hellulækur (11). Beggja vegna hans upp frá sjónum heita Hellulækjareyrar (12). Efri hluti þessa lækjar heitir Rauðhólakelda (13) og skiptir um nafn við þjóðveginn. Fjaran kring um lækinn heitir Sandbás (14). Þar framar með sjónum er stór flúð, sem ekki fjarar í, og heitir það Kvígildissker (15). Þá taka við með sjónum Lágubakkar (16), og í þessum bökkum eru klettar, sem heita Krummaklettur (17). Þar sem Lágubakkar hætta og Háubakkar (18) byrja, er gil eða jarðfall sem heitir Yztagil (19). Fram af Háubökkum er svo Yztagilsvík (20). Þá er Lagnetsvík (21); þar er ~~myndáttur~~ uppsátur frá Miðfirði; svo er Skeljavík (22), og Stóragil (23) heitir þar sem Háubakkarnir enda að vestan. Þá taka við Háuklappir (24) með sjó og upp í bakkann; bæjarmegin við þær er Krossgötugil (25), þá er lítið gil, sem heitir Litlagil (26), svo er bakki og barð sem heitir Blautagilstorfa (27), svo tekur við Blautagil (28). Þá er með sjó Blautagilskrókur (29). Þá er allstór melur, sem heitir Messumelur (30); um hann á þjóðvegurinn; bæjarmegin við hann er svo Skrámugil (31). Um það rennur lækur, sem heitir Sandlækur (32). Þá er Hjallmelur (33), þar sem nú er nýbýlið Melavellir (34). Þá er næst Heimaríkrókur (35), og næst er Miðfjarðarsandur (35). Bærinn og túnið er upp af honum, og sá sandur nær inn að Miðfjarðarárósi (37).

Lágmóar (38) eru niður við sjóinn upp af Hellulækjareyrum neðanvert við Rauðhólaöldu. Rauðhólar (39) eru rétt við þjóðveginn,

og Rauðhólaalda (40) er upp af Lágmóunum. Eftir henni liggur vegurinn nú, og meðfram Rauðhólum er Rauðhólakeldan, sem fyrr var getið um. Innan við Rauðhólakelduna er blautur flói, sem heitir Rauðhólaflói (41). Vestan við ~~hóla~~ flóann er Sláttusund (42). Þá eru tveir hólar, melhólar, við Sláttusund, sem heita Sundhólar (43). Þar ofar er svo Langimelur (44). Sundalækur (45) byrjar í dýi við Gunnarstaðaveg, rennur um Sláttusund, dreifist þar, fellur niður í Rauðhólaflóa og lendir í Rauðhólakeldu. Stakhóll ⁽⁴⁶⁾ er framanvert við Rauðhólaöldu. Hann er vestur af Rauðhólum. Þar byrjar svo Tungubrún (47), sem nær frá Stakhól að Sandhæð (48). Norðan við Tungubrún er ~~Strýtuflói~~ Strýtuflói (49). Langadökk (50) er norðan í Tungubrún austur af Melavöllum.

Áður en lengra verður haldið, er rétt að skreppa að Miðfjarðará og fylgja henni líftinn spól frá ósi hennar. Árbára (51) er sandurinn við ósinn á ánni, þá er Flóðvað (52) ~~þá~~ rétt fyrir ofan ósinn. Þá er Skakkabrot (53). ~~Upp af því~~ ^{alts. 1.} Upp af því er Hundakofabakkahylur (54); þar var kofi sem hundar voru hreinsaðir í, þá er þar ofar Strangabrot (55) og ~~6ta~~ Strangabrotseyri (56), en það er eyrin til vinstri, þegar komið er að austan yfir brúna á Miðfjarðará. Engjavað (57) er á ánni skammt ofan við gömlu brúna; þar aðeins ofar er Svartabakkahylur (58) er undan Svartabakka (59), sem er á móti eyrinni hjá Miðfjarðarneseli. Spól ofar er Netjahylur (60), þá Húshylur (61), sbr. selið, þá Háubrekkuhylur (62), er talsvert framur móts við Háubrekku, þar ofar skammt frá er Þurrkeyrarhylur (63). Þar ofar er Litlivogur (64) og þar ofar nær austurlandinu Lindarhylur (65), svo er smáflúð, Draugagilsfoss (66). ^{alts. 2.} Þá er Innri-Ármótahylur (67) og Ytri-Ármótahylur (68) sem eru sinn hveru megin við ~~þann~~, þar sem Kverká kemur í ána.

Nú aðeins upp með Miðfjarðará. Þar er í henni Skrúðhóls-hylur (69), og uppaf honum er grjóthóll, gróinn með þúfu, sem heitir Skrúðhóll (70). Þar skammt ofar er Fálkafoss (71). Þangað gengur lax. ~~Þá~~ Rétt við fossinn er svonefndur Hvalahvammur (72) (menn eru ekki á eitt sáttir um, hvort það er Hvala eða Kvalahvammur) Þá er Bæjarfoss (73) móti Kverkártunga. Örfáum metrum utan við hann kemur svo Leitið, er síðar getur. Þar nokkuð ofar er svo Sniðfoss (74). Við hann var býlið Foss (75). Þar var býlið öðruhvör; meðal annars bjó Árni Gíslason þar lengi. Nú förum við ekki lengra að sinni og byrjum aftur heima við bæ.

Hjallmelur, þar sem Melavellir standa, var fyrr nefndur það, er hár melur ² austur frá heimatúni. Þar fram og ofanvert við er svonefndur Þvermelur (76), sem er ofanvert við Skjónaskurð (77). Þetta er smáskorningur hér upp í melinn, en vatnið úr honum fer í Skrámgil, sem

fyrir er getið . Þvermelur [] er sérstakur melur neðanvert við Kúalágar (78) en þar skerast upp í Tungubrún og skiptast í Efri- og Neðri-Kúalágar (79) .Næst Hjallmel er svo Miðdegismelur (80) á honum er grasþúfa. Svo er Nómmelur (81) ennframar þar næst og utar ofanvert við hina , svo er Kílmelur (82).

Fyrir framan Kílmel er svo Fremri-Sveigur (83). En þar sem þjóðvegurinn liggur heim neðan við melana heitir Heimri-Sveigur (84). Rétt hér vestan við túnfótinn var Kotið (85). Vestan við gamla bæ var nefnt Mýri (86), nú ræktað, náði upp að vegi, framt á henni var þetta Kot, og Kotsmór (87), túnið hér fram af neðst í Sveignum, sem fyrir var getið. Þar við er svo Stebbadý (88), var vatnsbólíð frá Koti, hlaðið upp af sama Stebbanum og Stebbavík er kennd við Brunnhúsbakki (89) var yzti bakinn við sjó . Þar var vatnsbólíð í túninu.

Eyrar (90) er nefnt [] undirlendið meðfram ánni frá Svartabakka og inneftir .Inn af Eyrinni er svo Gömlukvíamýri (91), þar eru Kvíar (92) upp með ánni upp að Litlavog. Þá er austur af Eyri og Gömlukvíum Neðrimelar (93) heim að vegi . Í þeim eru engin nöfn. Illakelda (94) rennur gegn um þá framanverðasvo er mýrarspilda, það er Fremri-Sveigurinn, yzt þar uppaf er Efrimelar (95) .Í þeim er Þúfugilið, sem nær hér móts við selið. Þá er Kerlingarhall (96) upp af Efrimelum og nær frá Þvermel og Skjónuskurði inn að Þúfugili. Þar innaf tekur svo við Þúfugilsflói (97).

Hér innar er svo Bungur (98), það er melbungur með mólendi í, þar er Bungubúfa (99). Fram og niður af því eru Kverk-árhöll (100), sem liggja niður að ármótunum og Miðfjarðará, þá er Sandhæðarslakki (101), sem er út og upp af Bungunum, og Slakkalind (102) er í miðjum Slakkanum, þá er Slakkabúfa (103) yzt í Slakkanum. Þá er næst komið að Sandhæð, sem fyrir getur (?), stór og mikil hæð. Yzt og efst á Sandhæð er Sandhæðarkollur (104) Víðaröxl (105) er brún norðvestan í Sandhæð , og niður af Víðaröxl heitir Sund (106) Þar innaf er Leitislækjarflaga (107), og þar innaf er Leiti (108), sem er heldur innar en Bæjarfoss móti Kverkártungu, þá er aðeins innan við Leitið Dagmálagróf (109), sem er eyktamark frá Kverkártungu. Upp af henni heitir svo Ytri-Hvíppa (110), þetta er lítil graslaut. Þá er Fossmelur (111) upp af hæðunum innan við Sandhæð. Innaf Sandhæð er háls, sem að austan hetir Fellaháls (112) og að vestan Fossbrúnir (113), upp á þeim er Lághæðarflói (114), sem nær inn að Heykollsstöðum. Niður af Lághæðarflóa er Fremri-Hvíppa (115).

Þá ferum við ökkur langa leið, alla leið að ós Hólknár, og förum upp með henni. Þar er ekkert fyrst upp með ánni, fyrir en kemur í Dýjahvamm (116), sem er rétt utan við brúna, og Brúarhylur (117) er

smáhyllur undir brúnni við innri endann á Dýjahvammum. Rétt ofan við brúna er Hylpúfu mýri (118), og innst á henni er Rauðhólafoss (119) í ánni, hann er langt frá hólunum, en er í austur frá þeim, Þessi foss er innst í hvammum, sem heitir Rauðhólavammur (120). Þar ofar með ánni er Heystæðishvammur (121), þá er Lýnghvammur (122), en stundum nefndur Langihvammur. Aðeins ofar er Klapparhyllur (123) í Hólkná. Þar nokkuð ofar er Silungahyllur (124). Milli hylja fella er Torf-lækur (125) í ána. Hann kemur úr Lambfellsflóa (126), og heitir þar Lambfellsflóalækur (127). Þá eru hér ofar tveir fossar með [REDACTED] örstuttu millibili, þeir heita Litlifoss (128) og [REDACTED] Stóri-foss (129), hann er ofanvert við Gunnarstaði.

[REDACTED] Árbakki (130) er innan við Stórafoss. Tungubrún var fyrr nefnd. Austan við Tungubrún er lækur, sem þar heitir Skothólalækur (131), er rennur í Hólkná, sem Torf-lækur, en innan við Þröng heitir hann Lambafells-lækur. Af þessum læk og Hólkná myndast svo tunga, sem heitir Skothólatunga (132), þar eru smámelhólar, sem heita Skothólar (133). Þar, sem lækurinn fellur úr Lambafellsflóa, eru þrengsli sem kölluð eru Þröng (134). Þar breytir hann um nafn, sem fyrr segir. Ef við höldum inn við Hólkná, þá er Árbakkinn, sem fyrr var nefndur, og skammt innan við Stórafoss er Stórimór (135), allstórt [REDACTED] svæði, þar eru hvammar með ánni. Langihvammur (136) er rétt innan við Stórafoss, þá er Stórihvammur (137), þar er heystæði á bakkanum, og svo er Djúpihvammur (138) innundir þar sem áin beygir með Stóramó að Árbakka.

Gunnarstaðavegur (139) liggur fyrst upp frá Þvermel upp Tungubrún yfir Sundalæk rétt framanvert við Sláttusund norðan í Langamel yfir Skothólalæk að Hólkná þvert yfir ^{skot} [REDACTED] hólalæk.

Milli Sandhæðar og Lambafella (140) er Fellaháls. Lambafellin eru þrjú. Við þau er Lambafellaflói ([REDACTED]) og Lambafellsflóabotn (141), innstí honum þaðan kemur Lambafellsflóalækur, sem fyrr er getið. Austasta-Lambafell (142) þar sem því sleppir er knöpp brekka og gil að ánni með stuðlabergi, þetta er nefnt Gliúfur (143) þar innar norðan við Hólkná er nefnt Hólar (144), þá er Hólknárlón (145), sem áin rennur í gegn um.

Lambafjöll eru líka þrjú, Austasta-Lambafjall (146), Mið-Lambafjall (147) og Norðasta-Lambafjall (148) þau eru að austan í heiðinni. Austan við austasta fjallið þar við Stóralæk, er síðar getur, er tjörn, vestur af því, sem heitir Götutjörn (149).

Lágshæðarflóinn, sem fyrr var talað um, náði inn að Heykollsstöðum (150) en það er há grasþúfa á melholti. Þar taka svo við Hæðir

(151). Út af þessu er Fellahálsinn fyrr nefndi, [REDACTED] Þá er Stóralækjarflaga (152) innan við eyðibýlið Foss og nær að Stóralæk (153). Stóri lækur kemur úr Hólknárlónum [REDACTED]. Innanvert við Stóralæk er Stóralækjarbúfa (155) fast við lækinn, þar sem skarpasti hallinn er búinn. Þá tekur við Brúnsflói (156). Og nokkuð upp frá ánni er grasdökk innan við Stóralæk, sem heitir Pollalág (157). Þá kemur þar þar næst Hellulækur (158), sem rennur um svonefnt Miðfjall (159) og rennur þar um dal, sem heitir Stóridalur (160).

Þá er næst Litlilækur (161), sem kemur úr Djúpavatni (162). Neðanvert við Djúpavatn er Litlidalur (163), sem þar er milli Norðasta Lambafjalls og Mið-Lambafjalls. Meðfram Djúpavatni heita Djúpavatnskvosir (164). Efri-Krókur (165) er á Stóralæk rétt um Brúnsflóa.

Ytri-Hágangur [REDACTED] (166) er hátt fjall suður frá Hólkná [REDACTED] drögum. Stallar (167) eru grýttar brekkur vestanvert við Hágang. Vestur af þessu heitir svo Þverfellslækur (168). Inn að honum með [REDACTED] Hágang að vestan liggur svonefnt Breiðadrag (169). En Þverfellslækur kemur úr Þverfellsdal, sem er milli Hágaganna. Rétt utan við [REDACTED] Þverfellslæk eru Efra-Sammælingahorn (170) og [REDACTED] Neðra-Sammælingarhorn (171).

Þá er hér sunnar (á það að vera hér með?) [REDACTED] Töflulækur (172), sem rennur í Miðfjarðará. Sveifar (173) heita vestan við Innri-Töfládrög með ánni, þar á milli Háumelar (174). Hér er mikið um sanda suður að Kistufellslæk (175), sem er hér á heiðarmótum móti Vopnfirðingum.

Þá eru hér nokkur gren, Sandhæðargren (176) norðan í brúnni á Sandhæð. Þá er Skothólagren (177), er á Skotlækjartungunni skammt frá ánni, Lambafellsgren (178) austan í Norðasta fellinu, Hólsgren (179), og Gljúfragren (180) er í gljúfrinu í brekku, hitt er skammt frá, Djúpavatnsgren (181) er í tanga við vatnið, og annað, sem reyndar er aðalgrenið, er í brekkunni þar upp af Brúnsflóagren (182) er þar í hól, og Stóralækjargren (183) er í brún, utanvert við lækinn.

Stafrófsskrá yfir Miðfjarðarörnefni:

Árbakki	130	Hvippa fremri	115
Árbára	51	Hvippa ytri	110
Ármótahylur innri	67	Hylpúfumýri	118
Ármótahylur ytri	68	Hæðir	151
Blautagil	28	Hölkna	3
Blautagilskrókur	29	Hölknaarlón	145
Blautagilstorfa	27	Illahelda	94
Berg	8	Kerlingarhall	96
Bergarfjara	10	Kistufellslækur	175
Bergartangi	7	Kílmelur	82
Breiðadrag	169	Klapparhylur	123
Brunnhúsbakki	89	Kotið	85
Brúarhylur	117	Kotsmór	87
Brúnsflóagren	182	Krossgötugil	25
Brúnsflói	156	Krummaklettur	17
Bungur	98	Kúalágar efri	78
Bungubúfa	99	Kúalágar neðri	79
Dagmálagróf	109	Kverkárhöll	100
Djúpavatn	162	Kvíar	92
Djúpavatnsgren	181	Kvígildissker	15
Djúpavatnsvöðvir	164	Lagnaetsvík	21
Djúpihvammur	138	Lambafell	140
Draugagilsfoss	66	Lambafell austasta	142
Dýjahvammur	116	Lambafellsflóabotn	141
Bæjarfoss	73	Lambafellsflói	126
Efrikrókur	165	Lambafellsgren	178
Engjavað	57	Lambafellslækur	127
Efrimelar	95	Lambafjall austara	146
Eyrar	90	Lambafjall mið	147
Fálkafoss	71	Lambafjall norðasta	148
Fellaháls	112	Langadökk	50
Flóðvað	52	Langafjara	9
Foss	75	Langimelur	44
Fossbrúnir	113	Lághæðarflói	114
Fossmelur	111	Lágmóar	38
Gljúfragren	180	Lágubakkar	16
Gljúfur	143	Langihvammur	136
Gunnarstaðavegur	139	Leiti	108
Gömlukvíarmýri	91	Leitislækjarflaga	107
Götutjörn	149	Lindarhylur	65
Hágöng ytri	166	Litlagil	26
Háubakkar	18	Litlidalur	161
Háubrekkuhylur	62	Litlivogur	64
Háuklappir	24	Litlifoss	128
Háumelar	174	Lynghvammur	122
Heimarikrókur	35	Löngufjörubakkar	6
Hellulækjargren	12	Melavellir	34
Hellulækur	11	Messumelur	30
Hellulækur	158	Miðdegismelur	80
Heykellsstaðir	150	Miðfjall	159
Heystaðishvammur	121	Miðfjarðará	2
Hjallmelur	33	Miðfjarðaráróðs	37
Hólar	144	Miðfjarðarsandur	35
Hólsgren	179	Miðfjarðartunga	4
Hundskofabakkahylur	54	Miðfjörður	1
Húsahylur	61	Mýri	86
Hvalahvammur	72	Neðrimelur	93

Netjahylur	60	Torflækur	125
Nómmelur	81	Tungubrún	47
Ósbaka	5	Töflulækur	172
Pollalág	157	Viðaröxl	105
Rauðhólaalda	40	Yztagil	19
Rauðhólaflói	41	Yztagilsvík	20
Rauðhólafoss	119	Þröng	134
Rauðhólahvammur	120	Þurkeyrarhylur	63
Rauðhólakelda	13	Þúfugil	95a
Rauðhólar	39	Þúfugilsflói	97
Sammælingahorn efra	170	Þverfellslækur	168
Sammælingahorn neðra	171	Þvermelur	76
Sandbás	14		
Sandhæð	48		
Sandhæðargren	176		
Sandhæðarkellur	104		
Sandhæðarslakki	101		
Sandlækur	32		
Silungahylur	124		
Skakkabrot	53		
Skeljavík	22		
Skjónuskurður	77		
Skrámugil	31		
Skrúðhóll	70		
Skrúðhólshylur	69		
Skothólagren	177		
Skothólalækur	131		
Skothólar	138		
Skothólatunga	132		
Slakkalind	102		
Slakkapúfa	103		
Sláttusund	42		
Sniðfoss	74		
Stakhóll	46		
Stallar	167		
Stebbadý	83		
Stóragil	23		
Stóralækjarflaga	152		
Stóralækjargren	183		
Stóralækjarpúfa	155		
Stóridalur	160		
Stórifoss	129		
Stórihvammur	137		
Stórilækur	153		
Stórimór	135		
Strangabrot	55		
Strangabrotseyri	56		
Strýtuflói	49		
Sund	106		
Sundahólar	43		
Sundalækur	45		
Svartabakkahylur	58		
Svartibakki	59		
Sveifar	173		
Sveigur fremri	83		
Sveigur heimri	84		

Norður-Múlasýsla

Skeggjastaðahreppur

Miðfjörður

Gott væri að fá svör við eftirfarandi spurningum, ef hægt væri:

1. Eru þekktar skýringar á nöfnunum Ósbaka, Kvígildissker, Krossgötugil, Sláttusund, Árbára, Skjónaskurður, Fálka-foss, Stebbadý, Torflækur, Skothólar, Brúnsflói, Efra-og Neðra-Sammælingahorn og Töflulækur?
2. Eru einhverjar sagnir tengdar Skrámugili?
3. Hvernig líta Rauðhólar út?
4. Dregur Húsahtylur nafn af einhverju seli? Er vitað, hvar það var og hvenær það lagðist niður? Sjást rústir þess ennþá?
5. Eru einhverjar sagnir tengdar Hvala- eða Kvalahvammi?
6. Er nokkuð vitað, hvenær Kotið var í byggð? Sjást enn rústir eftir það?
7. Hvernig líta Sveifar út?

Miðjörður:

Ligmar Jónsson: 1. Heprá aðeins nefndar Kunda Kofa-hyl. (ekki bakka)

2. Utlá Arnotta-pylur á auðv. að seljast í undar hinum innri.

3. Skothólar, Heprá ~~þá~~ aðeins nefnda Skollhíla, sem líka gílti

þau örnefni sem við ~~þá~~ eru kennd.